

Drie parels aan de Eems

In de zomer van 2012 voeren Cora de Fluiter en Willy Witsel met hun OVNI 345 "Waterreus" de Eems op. Ze ontdekten een aantal mooi plekje en stuurde ons hun reisverslag

Als je in verband met slecht weer of verkeerde hoogwater tijden kiest voor de staande mastroute via Groningen naar het Lauwersmeer of verder via Leeuwarden naar Harlingen dan is Delfzijl het vertrekpunt. Als je dan toch in deze buurt bent heb je misschien de tijd om drie prachtige dorpjes aan de Eems te bezoeken: Termunterzijl, Ditzum en Jemgum. Deze drie havens liggen iets meer dan twee uur varen van Delfzijl verwijderd en kunnen, vanwege de stroom op de Eems, het best in deze volgorde worden aangelopen, eerst Termunterzijl, dan Ditzum en daarna Jemgum. Het liggeld in deze havens is bijzonder laag als je het vergelijkt met de prijzen die je betaalt op de eilanden. De kosten zijn ongeveer € 12 per nacht inclusief stroom en water voor een schip van 11 meter. De douches zijn gratis.

In Termunterzijl zie je de geschiedenis van 400 jaar bouwen aan sluzen en gemalen. Dit heeft een zeer grillig, maar heel mooi waterlandschap gecreëerd. Ditzum lijkt op een mini uitvoering van het kustplaatsje Greetsiel. Het is een prachtig romantisch havenplaatsje met een actieve vissersvloot en de beroemde werf Bültjes. Als je naar Jemgum vaart kom je niet voor een mooi dorp maar voor een prachtige rustige kleine getijde haven, de vogels en het slik.

De terugtocht is ook geen probleem. Als je goed gebruik maakt van de ebstroom ben je zelfs vanuit Jemgum binnen 3 uur varen weer in Emden of Delfzijl. Een goed moment voor de terugtocht is even na het locale hoogwater, dan heb je in de richting Delfzijl de ebstroom mee. Een schipper met enige getijde ervaring en een schip met een diepgang van maximaal 1,20 meter kan deze havens veilig aanlopen. Zelfs met een vaste kiel zijn er, vanwege de zachte modder in deze havens, geen problemen te verwachten. Overleg in geval van twijfel met de havenmeester.

Blijf op de Eems wél veilig buiten de vaarroute voor de scheepvaart, want er varen grote zeeschepen. Jachten met een marifoon hebben op de Eems een uitluisterplicht. Selecteer op de Eems het juiste marifoonkanaal. De Eems is opgedeeld in blokgebieden met ieder hun eigen marifoonkanaal: 18, 21 en 15 met roepnaam Ems Traffic. Meer informatie vind je in de zeekaart.

Termunterzijl

Termunterzijl is een prachtig Gronings dorpje. Het is ontstaan om de afwatering van het achterliggende land te verbeteren. In 1600 kwam de eerste spuisluis. In 1725 is deze sluis vervangen door de huidige spuisluis achterin de jachthaven. In 1870 kwam er een tweede spuisluis bij. En in 1930 werd het dieselgemaal Cremer in gebruik genomen. Dit is nu een museum geworden en is zondagmiddag open voor bezoek. De keersluis bij de haveningang is gebouwd toen de buitendijken op Delta hoogte werden gebracht. In 2000 is het grotere gemaal Rozema door Prins Willem Alexander geopend.

Termunterzijl is dus een aaneenschakeling van sluizen, gemalen en afwateringskanalen die gedurende de laatste 400 jaar zijn aangelegd. Dit heeft een zeer grillig, maar heel mooi waterlandschap gecreëerd.

Het is mogelijk om via een van deze sluizen naar binnen te schutten. De bedieningstijden hangen af van de waterstand. Het dorpje kent gewone straten maar ook, vooral in de buurt van het uit 1300 afstammende prachtige kleine kerkje, kleine paadjes in een schilderachtig omgeving. Je kan het kerkje op zondag bezoeken.

Aanloop van Termunterzijl

Moment van aanloop: Maak op de Eems altijd dankbaar gebruik van de stroom. Want de stroomsnelheden kunnen hier tot ruim boven de 3 knopen oplopen. Ook is het verstandig om een onbekende haven niet met hoogwater aan te lopen omdat stuurfouten en vastlopen bij hoogwater vervelende consequenties met zich mee brengen. Komende van uit de richting Delfzijl is 1 uur voor $HW_{\text{Termunterzijl}}$ een goede aanlooptijd. Je hebt dan de vloedstroom mee op de Eems.

Er loopt een geul naar Termunterzijl die open wordt gehouden door strekdammen. Deze dammen komen ongeveer halverwege de eb bovenwater. Dan is er in de geul geen dwarsstroom meer.

$HW_{\text{Termunterzijl}} = HW_{\text{Delfzijl}} + 12 \text{ minuten.}$

$LW_{\text{Termunterzijl}} = LW_{\text{Delfzijl}} + 19 \text{ minuten.}$

Aanloop route Stuur in eerste instantie aan op de groene D-TM ton (2012 gegevens) die vlak voor het begin van de bebakende aanloopgeul ligt. De rode en groene steekbakens markeren de geul en zijn binnen de strekdammen geplaatst, die om deze tijd onder water liggen. De dwarsstroom is bij 1 uur voor HW tot 1 uur na HW niet meer dan een 0,5 knoop. De geul is ongeveer 30 meter breed maar toch drijf je er snel uit als je niet goed op let. Even SMS-en, What's App-en of een Facebook update is daarom niet handig tijdens de aanloop. In 2012 stond er 1 uur voor HW in de aanloopgeul ongeveer 4 meter water. De kaart gaf toen een diepte aan van 90 centimeter boven LLWS. Vlak voor de smalle keersluizen, die de haveningang vormen, werd het in 2012 even wat ondieper.

De keersluizen gaan alleen dicht bij extreem hoge waterstanden. De doorvaartbreedte is ongeveer 7,5 meter. Officieel moet je een aandachtsignaal op de hoorn geven voor je binnenvaart, maar ik heb het niemand horen doen. Uitvarende schepen hebben voorrang. Spuien vindt, normaal gesproken, alleen bij laagwater plaats. Daar heb je dus geen last van rond hoogwater.

Jachthaven van Termunterzijl

In de jachthaven lig je, door de hoge omliggende dijken en de smalle havendoorgang, goed beschermt tegen harde wind en golfslag van af de Eems. De jachthaven heeft plaats voor ruim 60 jachten. Je kan van te voren informeren of er plek is en zo nodig een plekje reserveren.

Telefoon havenmeester: 0596-601356 / 06-53382704 Website jachthaven:

www.jachthaventermunterzijl.nl

Waterstand in de jachthaven

In 2012 stond er 1 uur voor HW rond de 4 meter water in het midden van de haven. De kaart gaf toen een diepte aan van 70 centimeter boven LLWS. Dat kan volgens mij alleen gelden voor het midden van de jachthaven want alle schepen komen aan de drijvende steigers aan de

grond te liggen. Het verval in de haven is gemiddeld 3,50 meter. De modder in de jachthaven is erg zacht waardoor ook schepen met een vaste kiel er moeiteloos in wegzakken. Schepen met een kiel van 1,20 meter hebben hier, volgens mij, geen enkel probleem. Er lag zelfs een Contest 31 HT met een vaste kiel van 1,45 meter. Overleg in geval van twijfel met de havenmeester.

Faciliteiten Er zijn douches en toiletten. Stroom en water zijn beschikbaar op de steiger. Je hebt wel een lange kabel nodig. Er is een klein restaurant met eenvoudige maar goed bereide gerechten in de jachthaven. Naast de oude spuisluis is een goed vis en frites restaurant. Er zijn geen winkels voor levensmiddelen. Daarvoor moet je naar Woldendorp. De afstand van de jachthaven naar de winkels bedraagt ongeveer 4 km. Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 10:00-16:00, zaterdag van 09:00–13:00.

Scheepvaartberichten De haven heeft geen WiFi maar er kan gebruik gemaakt worden van de WiFi van de camping “Zeestrand” in de buurt. Dit netwerk is niet vanaf de haven bereikbaar. De ontvangst voor mobiele telefonie is niet optimaal in de jachthaven. Dus reken niet al te vast op weerberichten via je mobiel. T-mobile gebruikers zullen merken dat hun toestel overschakelt naar T-Mobile DE. Dat kan worden voorkomen door handmatig T-Mobile NL te selecteren. Voor een goede windvoorspelling kan “Windfinder” gebruikt worden. Het geeft elke drie uur zes dagen voor uit een voorspelling van de windkracht en richting. Er is applicatie voor smartphones beschikbaar. Voor de laptop is er de website windfinder.com. Selecteer uw locatie voor een nauwkeurig lokaal weerbericht. Weerberichten via de Nederlandse Kustwacht zijn te ontvangen op marifoonkanaal 83 om 0805, 1305, 1905 en 2305. Ems Traffic geeft op marifoonkanaal 21 om 10 minuten voor het hele uur een scheepvaartbericht over de actuele situatie.

Ditzum

Ditzum lijkt op een mini uitvoering van het kustplaatsje Greetsiel. Het is een prachtig romantisch havenplaatsje met een actieve vissersvloot en de beroemde werf Bültjes & Co die voornamelijk historische houten schepen restaureert. Uit Ditzum vertrekt ook de pont naar Petkum, aan de overzijde van de Eems. Bij de kerk staat een toren uit 1846 die vroeger als vuurtoren dienst deed. Er zijn vele leuke restaurantjes en een heel groot vis en frites restaurant in de haven.

Aanloop van Ditzum

Moment van aanloop route: Opnieuw is 1 uur voor HW_{Ditzum} vanuit de richting Delfzijl een goed moment om de haven voor de eerste keer aan te lopen. Juni 2012 stond er toen voor de haven ongeveer 6 meter en midden in de haven ongeveer 5 meter water.

$HW_{Ditzum} = HW_{Delfzijl} + 47$ minuten

Aanloop route: De aanloop van Ditzum is niet bebakend. Van uit de richting Delfzijl verleg je de koers naar de haveningang van Ditzum als je aan de groene zijde naast de vaargeul vaart en de haven van Petkum dwars uit hebt. Stuur af op de grote dukdalven aan de stuurboord kant van de ingang van de haven. Stuurfouten worden niet zwaar bestraft want de bank waar je overheen gaat heeft een diepte van 1.30m boven LLWS (2012 informatie). Rond 1 uur voor HW_{Ditzum} stond er in 2012, bij deze aanlooproute, ruim 6 meter water.

Vaar de haveningang in het midden aan. Vermijd de stuurboordkant van de haveningang want daar is het wat ondieper.

Jachthaven van Ditzum

Ligging: De jachthaven ligt aan stuurboordzijde en heeft plaats voor ruim 20 jachten. Informeer daarom eerst, bij de Stiegwart, of er voldoende plek voor je is. Vermeld dan wel je lengte en breedte want er zijn kleine en grote boxen beschikbaar.

Telefoon havenmeester Segelverein Boreas: 0049-4902-915863. Website: segelverein-boreas.npage.de.

De grote doorgaande scheepvaartroute ligt precies aan de andere kant van de Eems. Ik heb tijdens mijn verblijf geen hinderlijke golfslag of zuiging opgemerkt. De haveningang is open naar het noorden. Dat kan bij harde noordelijke wind voor ongemak zorgen. De wind komt dan dwars over je schip. Voor kleinere schepen is daarom bij harde noordelijke wind een plaats achterin de jachthaven aan te bevelen.

Waterstand in de jachthaven: Rond 1 uur voor HW_{Ditzum} stond er in 2012 ruim 5 meter water in het midden van de haven. In de box ongeveer 2,5 meter. Een schip met een diepgang van 80 cm raakt ongeveer drie uur na HWDitzum de zachte modder en ruim een uur later lig je helemaal droog. Controleer vlak voor je de modder raakt nog even of je met je punt niet te ver van de steiger bent gegleden anders is het afstappen wat lastig.

De modder in de jachthaven is erg zacht waardoor ook schepen met een vaste kiel met een diepgang van rond de 1,20 meter er moeiteloos in wegzakken. Overleg in geval van twijfel vooraf met de havenmeester.

Faciliteiten: Er is stroom op de drijvende steigers beschikbaar. Geen water. De douches en WC's zijn aan de andere kant van de haven in het gebouw van de Tourist Information. De trap op en achterom het gebouw lopen.

Scheepvaartberichten: Er zijn geen WiFi mogelijkheden in de jachthaven. Even snel een weerberichtje ophalen via internet is er dus niet bij. Natuurlijk biedt een moderne smartphone dan uitkomst. Let wel op de kosten. Voor internet toegang vanuit Duistland moet je waarschijnlijk extra betalen. Zet daarom "dataroaming" uit via de telefooninstelling nadat je een weerbericht hebt opgehaald dan krijg je een waarschuwing als je toch per ongeluk een internetdienst gebruikt.

Ik kon de Nederlandse Kustwacht in Ditzum op kanaal 23 of 83 niet ontvangen. Ems Traffic geeft op marifoonkanaal 15 om 10 minuten voor het hele uur een scheepvaartbericht. Maar dat is alleen een beschrijving van de actuele weersituatie en niet een verwachting voor de komende 24 uur.

Jemgum

Jemgum is een aanrader voor diegene die absolute rust zoeken. De jachthaven heeft een groot "Friesland" karakter ware het niet dat je ruim 3,5 meter op en neer gaat. De Stiegwart en de andere vaste liggers zijn erg vriendelijk en behulpzaam. Jemgum is bekend van de dakpannen die er vroeger werden gemaakt. Er staat nog een restant van een fabriek vlak bij de haven die nu wordt afgebroken. Het dorpje zelf is niet heel bijzonder en ligt op 3 minuten loopafstand van de haven. Als je naar Jemgum vaart kom je niet voor een mooi dorp maar voor de prachtige rustige kleine getijde haven, de vogels en het slik.

Aanloop van Jemgum

Moment van aanloop Jemgum is ondieper dan Termunterzijl en Ditzum. Één uur voor HWJemgum is daarom zeker een goed moment om de haven voor de eerste keer binnen te

lopen.

$HW_{Jemgum} = HW_{Delfzijl} + 65 \text{ minuten}$

Aanloop route: De aanloop naar Jemgum is niet bebakend. Varende van af de richting Ditzum passeer je na ongeveer 1 mijl een grote stuw in de Eems, het Ems Sperrwerk. Deze wordt alleen in uitzonderlijke gevallen gesloten. De doorvaart is ongeveer 60 meter breed en geeft geen enkel probleem.

Een halve mijl voor Jemgum staan aan bakboordzijde, vlak naast de vaargeul, een aantal palen voor het afmeren van binnenvaartschepen. Steek daar schuin de vaargeul over naar de stuurboordzijde die gemarkeerd wordt met dichte “groene” prikken. Volg deze prikken tot de havenmond van Jemgum ingekeken kan worden. Vaar de haven midvaarwater binnen. Bij de ingang van de havenmond staat één uur voor HW_{Jemgum} ongeveer 3 meter water.

Jachthaven van Jemgum

Ligging: De haven van Jemgum is klein en wordt uitsluitend door jachten gebruikt. Aan stuurboordzijde is er plaats voor de kleinere schepen. Aan bakboord liggen de wat grotere en dieper stekende jachten. De jachthaven ligt voor de wind heel beschermd, afgeschermd door bommen en de zeedijk.

Meer niet af aan de kade aan stuurboordzijde. Bij hoogwater staat het water soms hoger dan de kade zelf. Kies een van de beschikbare boxen. Leg je schip goed vast, want voorbijvarende beroepsvaart op de Eems veroorzaakt een zuiging waardoor je schip abrupte bewegingen kan maken. Er zijn geen drijvende steigers. Je kan vastmaken aan de grote ringen die om meerpalen zitten en mee bewegen met het tij.

Het is handig om van te voren even te bellen met de havenmeester (der Stiegwart) van de zeilvereniging Luv-Up om te zien of er een ligplaats voor je is. Vaak wijst hij je dan direct een plaatsje toe. Telefoon 0049-495-8455, website www.luv-up.de.

Waterstand in de jachthaven: Één uur voor HW stond er in de jachthaven 2,5 meter. Achterin werd het wat ondieper, daar stond ongeveer 2 meter. In de box stond 1,80 meter. De schepen in de boxen komen allemaal droog te liggen en hellen wat naar achteren over omdat het aan de kant ondieper is. Houd daar rekening mee als je gaat slapen. Zorg er ook voor dat je niet wegglijdt van de trap op de steiger want dat stapt zo moeilijk af.

Zelf zou ik de haven niet willen binnenvaren met een diepgang groter dan 1,20 meter. Toch hebben ook dieper stekende schepen een vaste ligplaats in Jemgum. De havenmeester heeft bijvoorbeeld een zeiljachtje met een diepgang van 1,60 meter.

Faciliteiten: Er is water en stroom op de steiger beschikbaar. Voor het water moet je wel een sleutel lenen van een van de ligplaatshouders. Er is geen Wifi. Meerdere Duitse Telco's geven een goed bereik voor mobiele telefonie. Er is een gemoedelijk café-restaurant in de jachthaven met een eenvoudige maar goede keuken. De douches en de WC zijn een beetje primitief. Je kan ze vinden in een blauwe container naast het café-restaurant. Het liggeld kan in het café worden betaald.

Voor het café-restaurant wordt een recreatieterrein aangelegd. Er komen faciliteiten om te picknicken, te barbecueën en een speelplek voor kinderen. Volgens de planning moet het terrein in juli 2012 klaar zijn.

Er is een benzine pomp midden in het dorp, een bakker en een Edeka supermarkt.

Scheepvaartberichten: Ems Traffic geeft op marifoonkanaal 15 om 10 minuten voor het hele uur een scheepvaartbericht met een actuele beschrijving van de weersituatie. Ems Traffic kan wel op verzoek een windverwachting voor de volgende dag afgeven.

www.wadvarders.nl